

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СТОЦЬКИЙ Владислав Юрійович

УДК: 338.242 : 330.322

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ПІДПРИЄМСТВА**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

В.Ю. Стоцький

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
АБРАМОВА Ірина Вячеславівна
к. е. н, доцент

Житомир – 2022

Висновок кафедри фінансів і кредиту
за результатами попереднього захисту:
СТОЦЬКОГО Владислава Юрійовича

Протокол засідання кафедри № _____ від «___» _____ 2022 р.

Завідувач кафедри: к. е. н., професор _____ ДЕМА Дмитро Іванович
(підпис)

«___» _____ 2022 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти СТОЦЬКИЙ Владислав Юрійович захистив (ла)
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Стоцький В. Ю. – Формування інвестиційної політики підприємства.

Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2022.

В кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретико-методологічні підходи до формування інвестиційної політики підприємства. Встановлено стан та тенденції формування інвестиційної політики підприємств в Україні. Досліджено проблеми та перспективи формування інвестиційної політики підприємств з урахуванням світового досвіду.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційна політика, стратегія, тактика, підприємство, розвиток.

SUMMARY

Stotskyi V. Yu. – Formation of the enterprise's investment policy.

Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 "Finance, banking and insurance", Polissia National University, 2022.

The qualification work substantiates the theoretical and methodological approaches to the formation of the enterprise's investment policy. The state and trends of investment policy formation of enterprises in Ukraine are established. The problems and prospects of forming the investment policy of enterprises, taking into account world experience, were studied.

Keywords: investment, investment policy, strategy, tactics, enterprise, development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	14
Висновки до розділу 2.....	19
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	20
Висновки до розділу 3.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Формування ефективної інвестиційної політики на підприємстві є запорукою його успішного розвитку. Наразі вітчизняні підприємства переживають скрутні часи, адже інвестувати у економіку держави, на території якої ведуться бойові дії, є справою вкрай ризиковою. Збройна агресія російської федерації проти української держави створила вкрай не вигідні для інвестування умови. Проте перемоги українців у цій війні та євроінтеграційні перспективи вказують на перспективи поліпшення інвестиційного середовища, в тому числі і шляхом адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм та правил. Формування ефективної інвестиційної політики є головним завданням на найближчу перспективу.

Пріоритети інвестиційної політики в контексті модернізації економіки України відображені у працях А. Павлюк, Д. Покришка, М. Чорної, С. Глухова та ін. [21, 36, 37]. Статистичне моделювання інноваційно-інвестиційної політики як складової антикризової стратегії держави здійснюють Д. Манцуров, О. Цанько [12, 34]. Новикова М. В. описує особливості впровадження регіональної політики інноваційно-інвестиційного розвитку територіальних комплексів в системі соціально-економічного розвитку регіонів України [16]. Л. Машкіна акцентує увагу на особливостях державної політики щодо іноземних інвестицій у вітчизняний банківський сектор [13]. Н. Сокровольська розглядає бюджетну політику як інструмент інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України [27].

Попри наявність значної кількості наукових досліджень особливостей інвестиційної політики під впливом євроінтеграційних процесів залишається недостатньо вивченим та описаним в літературних джерелах, що вказує на актуальність та важливість проведеного дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування ключових підходів до формування

інвестиційної політики підприємства та розробка практичних рекомендації щодо їх удосконалення.

Визначена мета обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити теоретико-методологічні підходи до формування інвестиційної політики підприємства;
- визначити стан та тенденції формування інвестиційної політики підприємств в Україні;
- з'ясувати перспективи формування інвестиційної політики підприємств з урахуванням світового досвіду.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування інвестиційної політики підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних положень висвітлених в науковій літературі та практичних аспектів формування інвестиційної політики підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження. Серед загальнонаукових слід виокремити діалектичний та системний методи пізнання економічних явищ і процесів. До спеціальних слід віднести наступні: теоретичного узагальнення – для формування висновків й розробки пропозицій; розрахунково-конструктивний – для аналізу стану формування інвестиційної політики підприємств; метод екстраполяції тренду – для прогнозування рівня інвестицій в економіку України; графічний та табличний прийоми – для предметної ілюстрації одержаних результатів та ін.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Запропоновано систему заходів з розробки та реалізації інвестиційної політики, яка передбачає виявлення системи її цілей і завдань, а також їх синхронізоване виконання із завданнями, передбаченими планом набуття членства у ЄС.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення наукової новизни, висновки і пропозиції мають практичне значення та можуть використовуватися підприємствами при розробці їх інвестиційної політики.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

- «Роль ринку акціонерного капіталу у формуванні інвестиційної політики підприємств», оприлюднено на VI науково-практичній студентській конференції «Фінансове забезпечення економіки» (20 червня 2022 р., Поліський національний університет);

- «Розвиток інвестиційної політики під впливом євроінтеграційних процесів», оприлюднено на VIII науково-практичній інтернет-конференції «Фінансова політика регіонального розвитку» (3 листопада 2022 р., Поліський національний університет);

- «Стан і тенденції формування інвестиційної політики підприємств в Україні», оприлюднено на студентській науково-практичній конференції «Студентські наукові читання – 2022» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт(Поліський національний університет).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 28-ми сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 2-х таблиць та 11-ти рисунків. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань), 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиційна політика підприємств спрямована на створення організаційно-економічних умов для залучення інвестицій у господарську діяльність суб'єктів підприємництва. Підприємство здійснює інвестиційну діяльність, виходячи із наявної потреби в межах ключових орієнтирів його бізнесу. Розвиток підприємства, оновлення його матеріально-технічної бази залежить від ефективності реалізації інвестиційної політики.

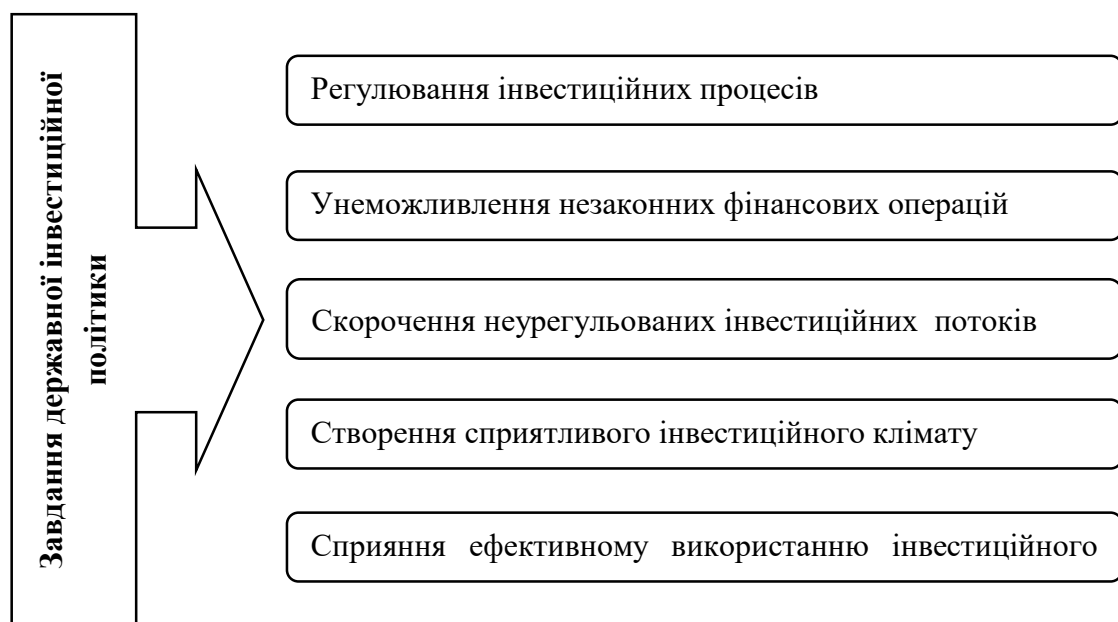
Л. Галько наполягає: «Реалізуючи власну модель інвестиційної поведінки, підприємство не лише забезпечує фінансування потреб власної операційної діяльності та сприяє технологічному оновленню виробництва, але й підтримує платоспроможність та формує конкурентні переваги товаровиробника на ринку» [2]. Т. Журко стверджує: «Інвестиційна політика полягає у виборі і реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу з метою розширення обсягу операційної діяльності і формування інвестиційного прибутку. Основна мета інвестиційної політики полягає у забезпеченні найбільш ефективних шляхів розширення активів підприємства» [6].

Водночас варто звернути увагу на той факт, що інвестиційна політика може реалізовуватися як на рівні підприємства, так і на рівні держави. Інвестиційна політика на рівні держави покликана залучати фінансові ресурси у національну економіку. Завдання державної інвестиційної політики, як правило, реалізуються в чотирьох основних сферах:

- 1) сприяння міграції капіталу з однієї країни до іншої з мінімальними труднощами і затримками й на законних підставах;
- 2) регулювання фінансових потоків, боротьба із правопорушеннями у сфері інвестування;
- 3) створення сприятливого клімату для залучення інвестицій;
- 4) сприяння ефективному використанню інвестиційного капіталу [3].

Коло завдань інвестиційної політики окреслено на рис. 1.1. Реалізуючи вищезазначені завдання держава сприяє формуванню ефективної інвестиційної політики на підприємствах. Р. Ахметов стверджує: «Інвестиційна політика – це система заходів, забезпечує створення і підтримку сприятливих умов для відтворення капіталу підприємства та задоволення вимог ринку по відношенню до нього і виробленої ним продукції» [1]. Очевидно, що інвестиційна політика держави та підприємств є речами взаємопов'язаними й взаємозалежними один від одного.

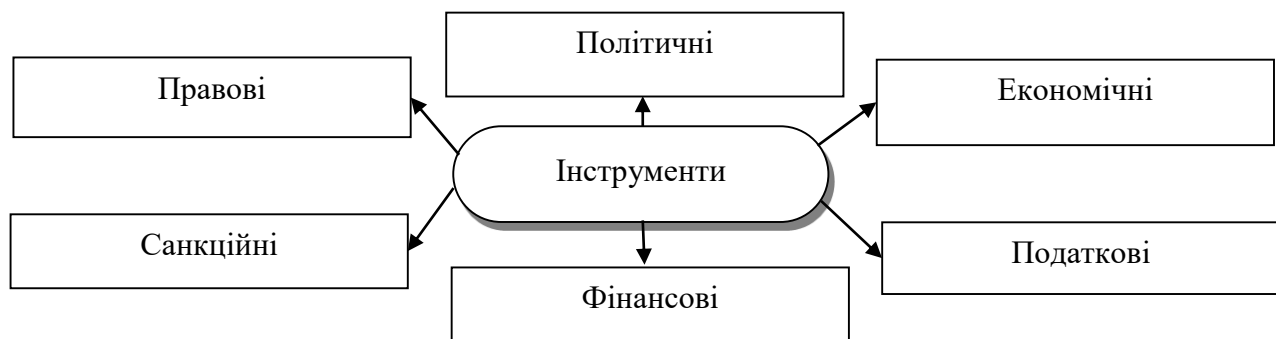
Рис. 1.1. Завдання державної інвестиційної політики

Джерело: авторська розробка.

Проблеми інвестування не є новими у міжнародній практиці. Світова спільнота напрацювала певні інструменти й механізми розв'язання інвестиційних питань і проблем. Серед них наявність належного правового регулювання діяльності бізнесових структур, сприятливого податкового законодавства, ефективної бюджетної політики. Важливим є імідж країни на зовнішніх ринках. Наявність державних інституцій теж відіграє важливу роль у формуванні ефективної державної інвестиційної політики.

Формування ефективної інвестиційної політики вимагає від держави відповідних дій, реалізація яких здійснюється з використання низки

інструментів. Т. Затонадська, вивчаючи світовий досвід формування державної інвестиційної політики та механізмів її реалізації, виокремлює низку найпоширеніших інструментів впливу на інвестиційні процеси, серед яких на особливу увагу заслуговують: правові, політичні, економічні, фінансові, податкові [8] (рис. 1. 2). Дослідниця зауважує, що інвестиційна політика нового покоління ґрунтується на принципах підвищення конкурентоздатності підприємств; інтеграції інвестиційної політики підприємств до загальноєвропейської; мінімізація негативних проявів інвестування; відповідальність суб'єктів господарювання за наслідки інвестиційної діяльності [8].

Рис. 1.2. Ключові інструменти державної інвестиційної політики

Джерело: авторська розробка.

Правові інструменти покликані створити сприятливу нормативно-правову базу для формування ефективної інвестиційної політики в державі. Політичні мають на меті розробку і реалізацію ефективної інвестиційної політики. Економічні передбачають створення економічних умов для результативного ведення бізнесу і залучення інвестицій у діяльність підприємницьких структур.

Санкційні інструменти підсилити відповідальність учасників інвестиційних відносин. Адже фінансова підтримка теж відіграє не аби яку роль для тих інституцій, які беруть активну участь у розробці інвестиційної політики. Податкове законодавство здатне створити позитивний вплив на потенційних інвесторів. Вважаємо, що вище окреслені інструменти варто враховувати при розробці інвестиційної політики держави.

Інвестиційна політика підприємства може бути доволі-таки різноплановою. Д. Голубєв розглянув різні підходи до її класифікації. Залежно

від цілей, на реалізацію яких спрямована політика, дослідник поділив її на ту, що має на меті підвищення ефективності виробництва, модернізацію технологій та устаткування, створення нових підприємств [3].

Науковець М. Чорна поділяє інвестиції на чотири групи:

– інвестиції, що визначаються платежами – це інвестиції які являють собою потік оплат і виплат та починаються з виплат;

– інвестиції, що визначаються майном, вихідним пунктом цих інвестицій є баланс, який дає картину майна а також капіталу підприємства, тобто як інвестиції розглядаються перетворення капіталу в предмети майна або використання капіталу;

– комбінаторні інвестиції – це інвестиції, які являють собою комбінацію придбаних основних матеріальних засобів одного з одним або з тими, що вже є;

– диспозиційні інвестиції, в основу цього поняття покладено таку думку: свобода розпорядження підприємств зменшується внаслідок того, що в результаті інвестування зв'язуються фінансові засоби [36, 37].

А. Череп та В. Чеховська звертають увагу на джерела інвестиційних ресурсів підприємств. Зокрема науковці наголошують, що вони можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми [35]. О. Кліменко наголошує, що наразі внутрішні інвестиції набувають виключної ваги. На думку науковця найбільш оптимальними є три типи внутрішніх інвестицій: державні інвестиції, інвестиції за рахунок накопичень громадян і бізнес-інвестиції, тобто з макроекономічного погляду, інвестиції великого бізнесу [10]. Варто зауважити, що низка науковців під внутрішніми інвестиціями розуміють як здатність підприємства самостійно інвестувати у розвиток власного бізнесу, так і залучати кошти на внутрішніх ринках.

Зовнішні інвестиції мають джерело походження з іноземних країн. Тобто мова йде про іноземний капітал, який інвестується в національну економіку. З точки зору підприємства, капітал залучений з інших, не власних джерел теж може вважатися зовнішнім [23]. Класифікацію інвестицій наведено у табл. 1.1.

Класифікація інвестицій

Ознака класифікації	Вид інвестицій
За походженням	- внутрішні; - зовнішні.
За суб'єктами	- державні; - бізнесові; - приватних осіб.
За напрямом переміщення	- міжнародні; - внутрішні.
За причинами	- економічні; - політичні; - освітні; - соціальні тощо
За тривалістю	- постійні; - тимчасові; - сезонні; - маятникові.

Джерело: розроблено автором [23, 36].

При розробці інвестиційної політики підприємства важливо враховувати не лише поділ інвестицій на окремі види, а й етапи її формування. Перший етап, як правило має бути синхронізованим зі стратегією економічного розвитку підприємства, тобто враховувати ключові завдання й цілі. Другий етап, це дослідження потенційних інвесторів, ринкового середовища на якому інвестори реалізують вільні грошові засоби. Третій етап, пов'язаний з прийняттям рішення або щодо залучення інвестицій, або щодо розміщення фінансових ресурсів у об'єкти інвестицій. Розміщуючи інвестиції важливо враховувати розмір дохідності майбутнього вкладення, ступінь ризиковості фінансової операції та інші аспекти. Залучаючи інвестиційні ресурси слід звернути увагу на розмір премії інвестора, умови інвестування, термін окупності та інші умови.

Низка науковців вважає, що важливим етапом є реалізація інвестиційної політики. Під час його виконання необхідно чітко дотримуватися поставлених завдань. Ступінь їх виконання визначатимуть планово-контрольні показники, які наперед повинні бути визначеними та затвердженими менеджерами підприємства. Не менш важливим етапом у інвестиційній політиці є моніторинг та контроль за ефективністю виконання інвестиційної політики. Формування на

виробництві планово-аналітичної служби або послуги консалтингових фірм забезпечать реалізацію даного етапу [40].

Отже, світова спільнота напрацювала певні інструменти й механізми розв'язання інвестиційних питань і проблем. Встановлено інструменти інвестиційної політики, серед яких ключовими є правові, політичні, економічні, фінансові та податкові. Доведено, що інвестиційна політика підприємства тісно корелює з стратегією його розвитку й загальнодержавною інвестиційною політикою. Обґрунтовано, що чітке дотримання усіх етапів реалізації інвестиційної політики підсилює її ефективність й сприяє прибутковому веденню бізнесу.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що формування ефективної інвестиційної політики на підприємстві є запорукою його успішного розвитку. Доведено, що вітчизняні підприємства переживають скрутні часи, адже інвестувати у економіку держави, на території якої ведуться бойові дії, є справою вкрай ризиковою. Збройна агресія російської федерації проти української держави створила вкрай не вигідні для інвестування умови. Євроінтеграційні перспективи вказують на можливість поліпшення інвестиційного середовища в повоєнний період, в тому числі і шляхом адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм та правил.

2. Обґрунтовано, що при розробці інвестиційної політики підприємства важливо враховувати не лише поділ інвестицій на окремі види, а й етапи її формування. Важливо аби усі етапи інвестиційної політики були синхронізованими зі стратегією економічного розвитку підприємства, тобто враховували ключові завдання й цілі. Розміщуючи інвестиції важливо враховувати розмір дохідності майбутнього вкладення, ступінь ризиковості фінансової операції та інші аспекти. Залучаючи інвестиційні ресурси слід звернути увагу на розмір премії інвестора, умови інвестування, термін окупності та інші умови.

РОЗДІЛ 2

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Інвестиційна політика підприємства спрямована на створення організаційно-економічних умов для ефективного залучення й використання інвестиційних ресурсів господарюючих суб'єктів. Нині підприємства України функціонують в складних умовах військового часу, коли гарантій для інвесторів майже не існує. Тому дослідження сучасних умов і факторів, які впливають на формування інвестиційної політики підприємств вбачається вкрай важливим.

Найбільш важливим для підприємств є капітальні інвестиції, оскільки вони використовуються для придбання або для виготовлення різного роду матеріальних активів. За даними Державної служби статистики України до 2021 р. капітальні інвестиції різних за розмірами підприємств демонстрували позитивну динаміку до зростання (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка капітальних інвестицій різних за розмірами підприємств за 2012-2021 рр., тис. грн

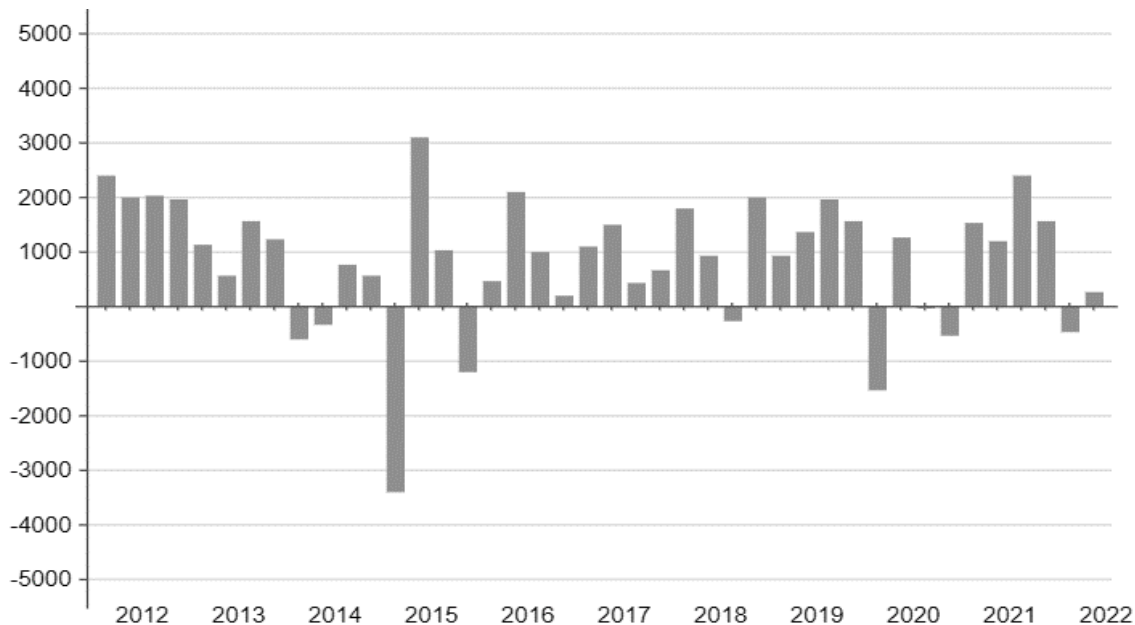
Роки	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	З них мікропідприємства
2012	114 812,96	77 860,00	36 814,222	12 092,180
2013	104 094,84	74 125,00	38 767,07	92 84,162
2014	87 239,94	63 211,27	27 933,68	8 681, 48
2015	99 170,79	78 400,89	35 906,47	9 767,77
2016	108 694,08	113 036,12	59 937,69	16 016,77
2017	139 294,06	139 368,09	80 497,64	22 353,86
2018	217 278,11	169 872,25	83 965,17	23 412,34
2019	239 957,64	200 079,08	84 437,34	15 960,31
2020	190 109,18	163 690,96	44 677,92	1 410,18
2021	263 134,43	197 770,61	75 433,81	13 142,64

Джерело: розраховано за даними Державного комітету статистики України [4].

Дані таблиці свідчать, що обсяги капітальних інвестицій у великі підприємства впродовж 2012-2021 рр. зросли майже вдвічі, у середні підприємства у понад 2,5 рази, у малі підприємства – у 2 рази. Така динаміка

свідчить про те, що підприємства отримали можливість за рахунок інвестицій купувати майно, обладнання й в цілому розвивати виробництво.

Наступний вектор дослідження спрямовуватиметься на визначення обсягів інвестицій, які отримували підприємства від зовнішніх й внутрішніх інвесторів. Поквартальну динаміку зовнішніх інвестицій за останні десять років проілюстровано на рис. 2.1.

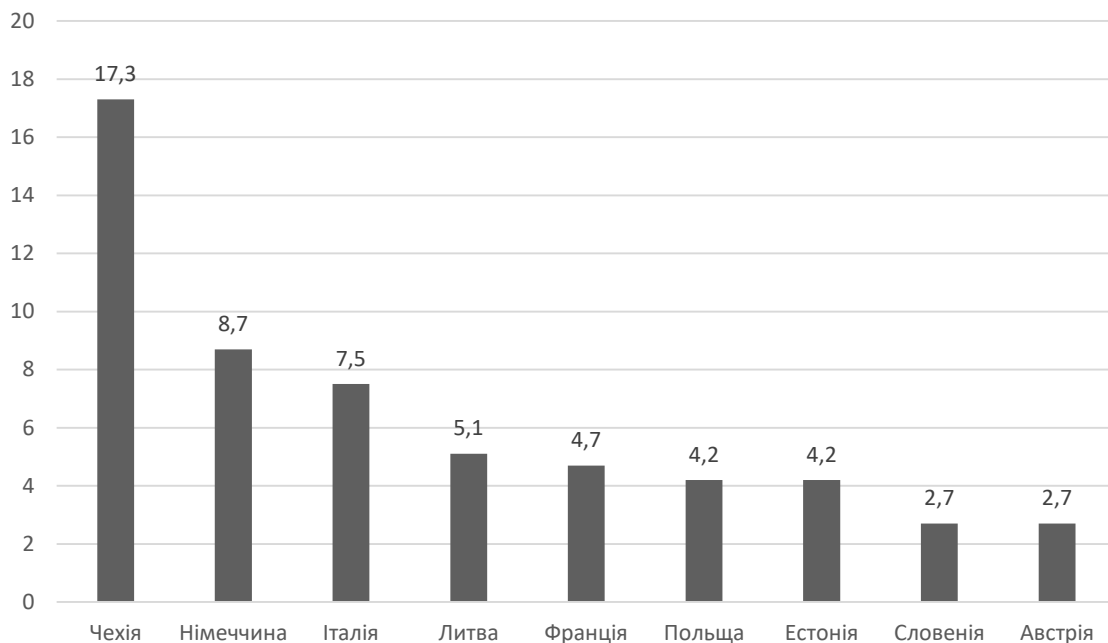
Рис. 2.1. Графік прямих іноземних інвестицій в та з економіки України, млн дол. США

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України [14].

Дані рис. 2.1 свідчать, що найбільший обсяг інвестицій на зовнішніх ринках було залучено в економіку України у 2015 р. Середній розмір надходжень впродовж 2015 р. становив близько 3 млрд. дол. США. Впродовж 2016-2021 рр. обсяг надходжень від зовнішніх інвестицій варіював від 1,5 до 2,5 млрд дол. США на рік. На початок 2022 р. дані рисунка ілюструють стрімке падіння від зовнішніх надходжень і лише наприкінці третього кварталу 2022 р. прослідковується невелике надходження грошових коштів у сумі 260 млн. дол. США. Найбільший відтік інвестиційних ресурсів з економіки України у сумі 3,4 млрд дол. США спостерігався у 2-му кварталі 2015 р. Така ж тенденція

спостерігалася й на початок 2-го кварталу 2020 р., коли відтік інвестиційних ресурсів склав 1,6 млрд дол. США.

Впродовж 2021 р. найбільше прямих іноземних інвестицій з європейських в економіку України надійшло від Чехії (рис. 2.2). Друге місце за обсягами інвестицій посіла Німеччина. Найменша частка інвестицій надійшла від таких країн як Словенія та Австрія. Варто зауважити, що окрім європейських країн в економіку України інвестують США, Японія, Канада тощо. Значна частка капіталу надходить з так званих офшорних зон.

Рис. 2.2. Частка прямих іноземних інвестицій з Європейських країн в економіку України, 2021 р., %

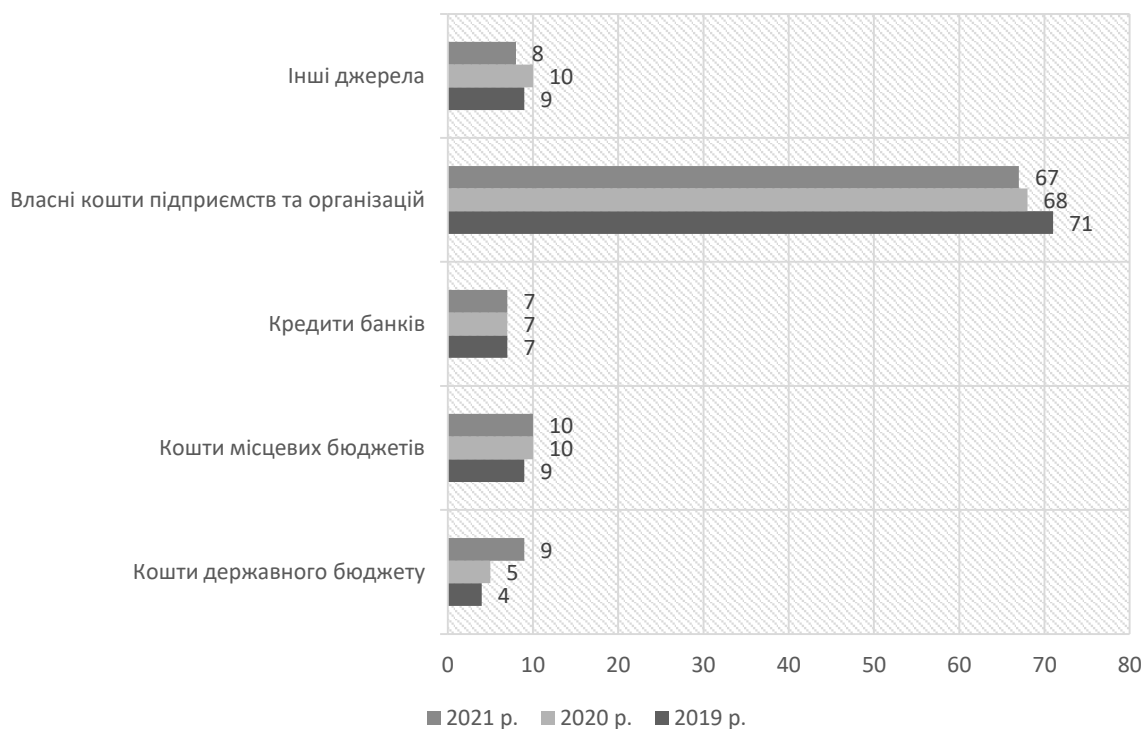
Джерело: побудовано за даними НБУ [15].

Інвестиції залучаються у високоприбуткові галузі економіки або у галузі, які не потребують додаткових капіталовкладень. В Україні такими галузями є переробна, добувна, а також оптова та роздрібна торгівля. Відповідно до результатів досліджень Разумков центру встановлено, що наразі існує певна невідповідність зовнішніх інвестицій потребам сучасної економіки, виробництву високотехнологічної продукції, що призводить до закріплення сировинної спеціалізації української економіки на світовому ринку. Дослідники центру стверджують: «Першочергово прями інвестиції мають сприяти стійкому та

збалансованому розвитку, структурній модернізації національної економіки, підвищенню рівня її міжнародної конкурентоспроможності. Пріоритетом мають стати інвестиції у розвиток високотехнологічних та наукоємних виробництв, що сприяють розширенню експортного потенціалу та посилюють конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках» [33].

Окрім зовнішніх джерел, важливими складовими інвестиційних ресурсів є кошти державного та місцевих бюджетів, кредити банківських установ, власні кошти підприємств (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Структура капітальних інвестицій за джерелами походження, 2019-2021 рр., %

Джерело: побудовано за даними НБУ [15].

Впродовж 2019-2021 рр. головним джерелом інвестиційних ресурсів залишалися власні кошти підприємств та організацій. Їх питома вага у структурі джерел становила від 71 % у 2019 р. до 67 % у 2021 р. Наступним за величиною джерелом капітальних інвестицій залишалися кошти місцевих бюджетів. Питома вага цього джерела у загальній структурі становила 9 % у 2019 р. та 10 % у 2020-2021 рр. Кредити банків впродовж 2019-2021 рр. становили 7 % від усіх джерел

інвестиційних ресурсів. Найменшу питому вагу коштів становили фінансові ресурси державного бюджету й інші джерела.

В країнах з розвиненими економічними системами держава бере активну участь в інвестуванні реального сектора економіки, фактично ініціюючи розвиток тієї чи іншої галузі. Громадяни також маючи заощадження є активними учасниками процесу інвестування. В Україні ситуація дещо інакша, держава, як свідчать дані рис. 2.3 не є найактивнішим учасником процесу інвестування. Населення також не має достатньо вільних коштів аби купувати цінні папери чи здійснювати будь-яку іншу інвестиційну діяльність.

Рис. 2.4. Структура капітальних інвестицій за галузями національної економіки, 2021 рр., %

Джерело: побудовано за даними НБУ [15].

За галузями національної економіки найвищу питому вагу 32 % у 2021 р. займали інвестиції у промислове виробництво, 23 % - у фінансову, страхову, освітню діяльність, а також охорону здоров'я та інші цілі. Наступне місце з питоною вагою інвестицій 11 % посіла транспортна галузь. Сільське господарство та будівництво посіли третє місце у структурі з питоною вагою залучених інвестицій у розмірі 8 %. Торгівля у 2021 р. займала 6 % інвестиційних ресурсів, інформація та телекомунікації – 4 %, операції з нерухомістю – 3 %.

У 2022 р. воєнно-політична ситуація в Україні кардинально змінилася. У лютому 2022 р. РФ здійснила воєнну агресію на територію суверенної України.

Як наслідок інвестиційна привабливість України відразу впала. Найболючішим питанням стало питання гарантій для інвесторів. Наразі компенсаторних механізмів, які б забезпечили такі гарантії не існує. Тому Україна зазнає від російської агресії не лише людських, економічних, але й інвестиційних втрат.

Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (MIGA), яке входить до групи Світового банку, вже мало досвід надання гарантій інвесторам в країнах, де велися бойові дії. Уряд України підписав домовленості щодо розробки таких механізмів і для нашої країни. Прогнозується, що у 2023 р. найбільш інвестиційно привабливим буде військово промисловий комплекс, металургія та енергетика. Варто відмітити, що Україна планує розвиток ІТ технологій. Залишатиметься привабливим агропромисловий комплекс.

Висновки до розділу 2

1. Проведене дослідження довело, що інвестиційна політика підприємства спрямована на створення організаційно-економічних умов для ефективного залучення й використання інвестиційних ресурсів господарюючих суб'єктів. Найбільший обсяг інвестицій на зовнішніх ринках було залучено в економіку України у 2015 р. близько 3 млрд. дол. США. Впродовж 2016-2021 рр. обсяг надходжень від зовнішніх інвестицій варіював від 1,5 до 2,5 млрд дол. США на рік. На початок 2022 р. відбулося стрімке падіння зовнішніх інвестиційних надходжень. Нині підприємства України функціонують в складних умовах військового часу, коли гарантій для інвесторів майже не існує.

2. Доведено, що найбільш важливим для підприємств є капітальні інвестиції, оскільки вони використовуються для придбання або для виготовлення різного роду матеріальних активів. Впродовж 2019-2021 рр. головним джерелом інвестиційних ресурсів залишалися власні кошти підприємств та організацій. Їх питома вага у структурі джерел становила від 71 % у 2019 р. до 67 %.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Збройна агресія російської федерації та євроінтеграційні перспективи України вказують на необхідність удосконалення вітчизняної інвестиційної політики. Ключові причини цих процесів криються як у рекордному зниженні обсягів інвестицій в економіку України, так і у необхідності адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм та правил. Формування спільної економічної політики, яке нещодавно розпочалося між Україною та країнами ЄС, є головним завданням на найближчу перспективу.

Інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати рух капіталу між країнами та шукати шляхи вирішення економічних проблем. Завдання інвестиційної політики, як правило, реалізуються в чотирьох основних сферах:

- 1) сприяння перерозподілу капіталу між країнами на законних підставах;
- 2) регулювання й скорочення неурегульованих фінансових потоків, боротьба із правопорушеннями у сфері інвестування;
- 3) нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності;
- 4) сприяння максимально-ефективному використанню інвестиційних ресурсів тощо [24].

Наразі ключовою причиною інвестицій в Україну є військові дії на її території, спричинені повномасштабним вторгненням військових рф. Кількісний аналіз впливу цього чинника на інвестиційні процеси допоки провести неможливо. Значна частина східних та південних областей й до нині залишається в окупації, тому підрахувати обсяг інвестиційних втрат практично не можливо.

Перспективи формування інвестиційної політики підприємств визначатиме їх регіональне місце розташування. Наразі відбулася релокація значної частини підприємств з окупованих регіонів до більш безпечних. Подальша розвідка стосуватиметься виявлення ключових факторів, які мають

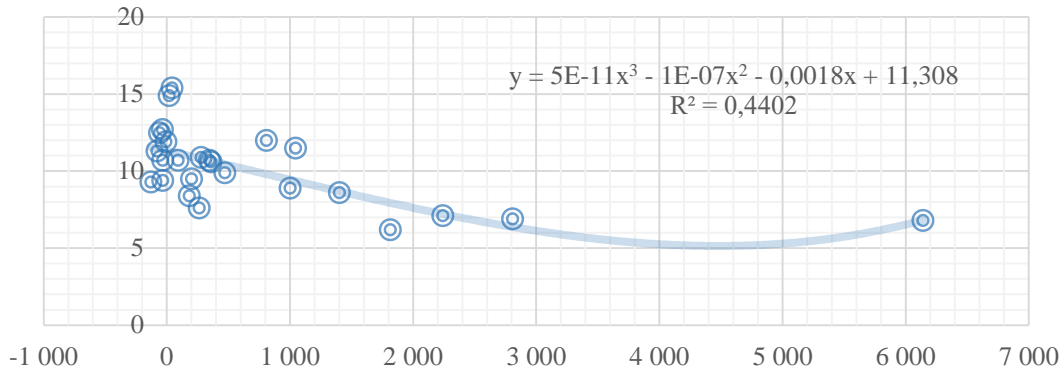
вплив на інвестиційні процеси в розрізі регіонів України й матимуть вагомий вплив під час розробки інвестиційної політики підприємств. Для проведення дослідження прийнято рішення виявити кореляційно-регресійну залежність між таким чинником як обсяги капітальних інвестицій на душу населення в розрізі 24 регіонів України та м. Києва і такими факторами як:

- рівень безробіття працездатного населення (%);
- рівень наявного доходу населення (тис. грн);
- обсяги капітальних видатків підприємств (тис. грн);
- обсяги доходів місцевих бюджетів (тис. грн).

Вхідні показники для розрахунку кореляційно-регресійної залежності між обраними факторами проілюстровано в додатку А.

На початковому етапі побудови кореляційно-регресійних залежностей було проаналізовано доволі широкий спектр чинників, які згідно з нашими припущеннями повинні були мати вплив на результативну ознаку – обсяги капітальних інвестицій в регіональному розрізі. Серед них були виокремлені і відхилені такі показники як валовий регіональний продукт, кількість населення, що проживає на відповідній території. Проте жоден з них не виявив або виявив слабкий взаємозв'язок з результативною ознакою.

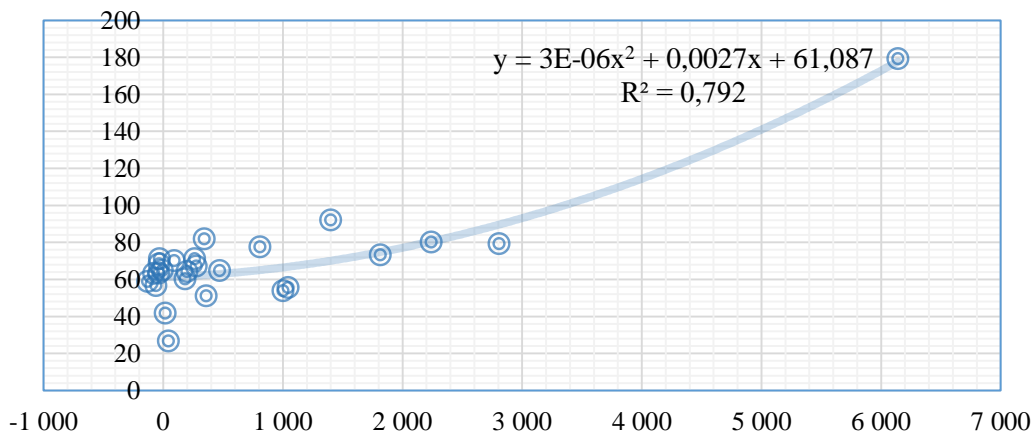
Далі нами було зроблено припущення про те, що інвестиційні ресурси рухаються у напрямках пошуку регіонів, де є робочі місця, а отже відсоток працевлаштованого населення (віком від 15 до 70 років) у них має бути вищим у порівнянні з іншими. Для цього з використанням даних, оприлюднених на офіційному сайті Державного комітету статистики України та програмного забезпечення Excel нами була здійснена їх графічна візуалізація і побудовано рівняння регресії з використанням поліному 3-го порядку, яке дозволило визначити коефіцієнт кореляції на рівні $R^2 = 0,4402$, який засвідчив середній ступінь залежності між цими факторами. Графічну залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення від рівня безробіття населення віком від 15 до 70 років (%) проілюстровано на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення (тис. грн) від рівня безробіття населення віком від 15 до 70 років (%)

Джерело: розроблено автором на основі [4, 14].

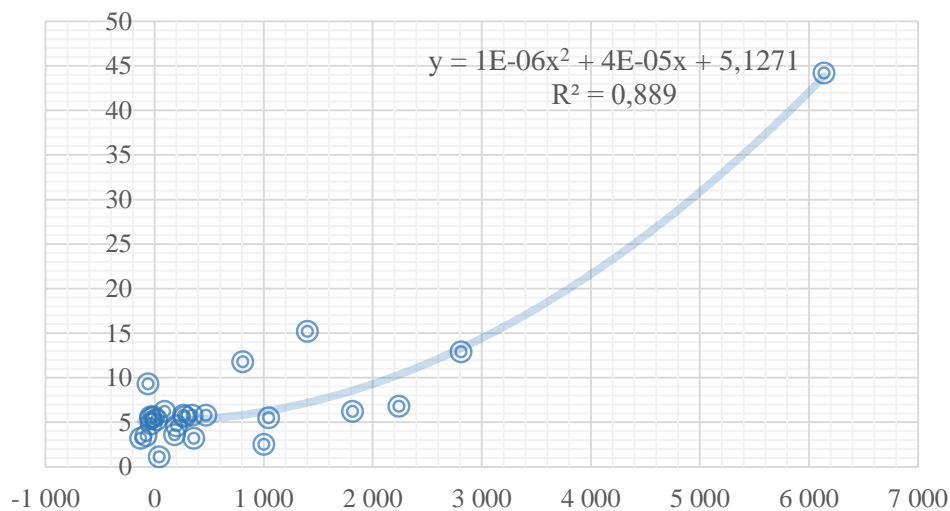
Наступне припущення стосувалося того факту, що інвестиційний капітал акумулюється в більш заможних регіонах, тобто в тих регіонах, де населення має вищі в порівнянні з іншими областями доходи й може мати заощадження, які спроможні стати внутрішнім джерелом для інвестування. Залежність між факторами визначалася через побудову рівняння регресії з використанням поліному 2-го порядку, яке дозволило визначити коефіцієнт кореляції на рівні $R^2 = 0,792$, який засвідчив високий ступінь залежності між цими факторами. Залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення (тис. грн) від рівня наявного доходу населення (тис. грн) через графічну візуалізацію даних проілюстровано на рис. 3.2. Дані рисунка повною мірою підтвердили висунуте припущення.

Рис. 3.2. Залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення (тис. грн) від рівня наявного доходу населення (тис. грн)

Джерело: розроблено автором на основі [4, 14].

Припущення про те, що обсяги капітальних витрат підприємств вищі в тих регіонах, де інвестування відбувається активніше, було підтверджене рівнянням регресії з використанням поліному 2-го порядку, яке дозволило визначити коефіцієнт кореляції на рівні $R^2 = 0,889$. Значення коефіцієнту підтвердило наявність високого ступеня залежності між факторною та результативною ознаками. Залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення від обсягів капітальних інвестицій (тис. грн) через графічну візуалізацію даних представлено на рис. 3.3. Вважаємо, що висунуте нами припущення повною мірою підтверджене побудовою кореляційно-регресійного рівняння.

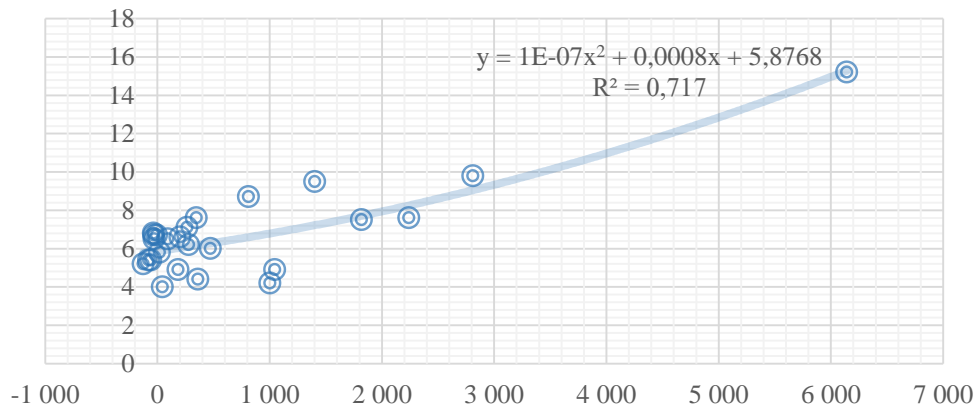
Рис. 3.3. Залежність капітальних витрат підприємств від обсягів капітальних інвестицій на душу населення (тис. грн)

Джерело: розроблено автором на основі [4, 14].

Також підтвердилося припущення про те, що інвестування активніше відбувається в тих регіонах, де є більш потужний фінансовий потенціал і, відповідно, дохідна база місцевих бюджетів. Графічна візуалізація рівняння регресії з використанням поліному 2-го порядку, дозволило визначити коефіцієнт кореляції на рівні $R^2 = 0,717$, який засвідчив високий ступінь залежності між цими факторами (рис. 3.3).

Отже, кореляційно-регресійний аналіз довів, що між таким показником як обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на душу населення в розрізі 24 регіонів України та м. Києва і таким фактором як рівень безробіття

працевдатного населення існує середній ступінь залежності, а між такими чинниками як рівень наявного доходу населення, обсяги капітальних витрат підприємств й доходів місцевих бюджетів – високий. Тому, можемо стверджувати, що ці фактори повинні враховуватися при розробці регіональної інвестиційної політики.

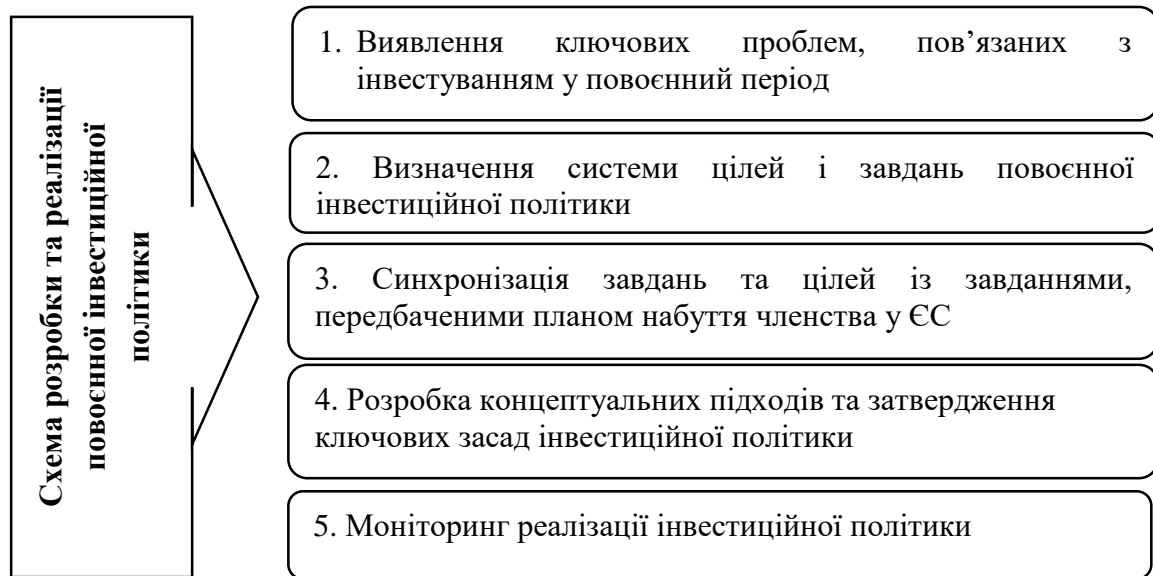
Рис. 3.4. Залежність обсягів капітальних інвестицій на душу населення (тис. грн) від обсягів доходів місцевих бюджетів (тис. грн)

Джерело: розроблено автором на основі [4, 14].

На зовнішньому рівні теж потребують вдосконалення певні механізми. Якщо наразі актуальним є питання збереження інвестиційного потенціалу країни на наявному рівні, то після перемоги варто подбати про інструменти залучення значних обсягів інвестицій в Україну, оскільки загострюється питання відбудови житла для громадян, відтворення енергетичного комплексу, розвитку військово-промислового комплексу тощо. У такому контексті вбачаємо за необхідне запропонувати комплекс заходів щодо розробки та реалізації інвестиційної політики. Схематичне зображення розробки та реалізації інвестиційної політики проілюстровано на рис. 3.5.

Першим кроком у розробці інвестиційної політики вважаємо вивчення ключових питань, пов'язаних з інвестуванням у повоєнний період. Тут можна застосовувати онлайн-опитування, громадські слухання, круглі столи зі стейкхолдерами й інші заходи, які допоможуть виявити проблеми у різних секторах та сегментах економіки. Наступним кроком є виявлення системи цілей і завдань, на розв'язання яких спрямовуватиметься інвестиційна політика.

Рис. 3.5. Схема розробки та реалізації інвестиційної політики України у повоєнний період

Джерело: розроблено автором

Важливим етапом є синхронізація завдань та цілей інвестиційної політики із завданнями, передбаченими планом набуття членства у ЄС. Розробка концептуальних підходів та затвердження ключових засад інвестиційної політики повинно супроводжувати постійним моніторингом процесу їх реалізації.

Отже, встановлено, що інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати інвестиційні процеси та шукати оптимальні шляхи розв'язання інвестиційних проблем. Доведено, що якщо наразі актуальним є питання збереження інвестиційного потенціалу країни на наявному рівні, то після перемоги варто подбати про інструменти залучення значних обсягів інвестицій в Україну, оскільки загострюється питання відбудови житла для громадян, відтворення енергетичного комплексу, розвитку військово-промислового комплексу тощо.

Висновки до розділу 3

1. Встановлено, що інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати рух капіталу між країнами та шукати шляхи вирішення економічних проблем. Доведено, що завдання інвестиційної політики полягають у сприянні перерозподілу капіталу між країнами на законних підставах; скороченні неурегульованих фінансових потоків; нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності; сприяння максимально-ефективному використанню інвестиційних ресурсів тощо.

2. Кореляційно-регресійний аналіз довів, що між таким показником як обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на душу населення в розрізі 24 регіонів України та м. Києва і таким фактором як рівень безробіття працездатного населення існує середній ступінь залежності, а між такими чинниками як рівень наявного доходу населення, обсяги капітальних витрат підприємств й доходів місцевих бюджетів – високий. Тому, можемо стверджувати, що ці фактори повинні враховуватися при розробці регіональної інвестиційної політики.

3. Встановлено, що інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати інвестиційні процеси та шукати оптимальні шляхи розв'язання інвестиційних проблем. Доведено, що якщо наразі актуальним є питання збереження інвестиційного потенціалу країни на наявному рівні, то після перемоги варто подбати про інструменти залучення значних обсягів інвестицій в Україну, оскільки загострюється питання відбудови житла для громадян, відтворення енергетичного комплексу, розвитку військово-промислового комплексу тощо. Запропоновано систему заходів з розробки та реалізації інвестиційної політики, яка передбачає виявлення системи її цілей і завдань, а також їх синхронізоване виконання із завданнями, передбаченими планом набуття членства у ЄС.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що формування ефективної інвестиційної політики на підприємстві є запорукою його успішного розвитку. Доведено, що вітчизняні підприємства переживають скрутні часи, адже інвестувати у економіку держави, на території якої ведуться бойові дії, є справою вкрай ризиковою. Збройна агресія російської федерації проти української держави створила вкрай не вигідні для інвестування умови. Євроінтеграційні перспективи вказують на можливість поліпшення інвестиційного середовища в повоєнний період, в тому числі і шляхом адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм та правил.

2. Обґрунтовано, що при розробці інвестиційної політики підприємства важливо враховувати не лише поділ інвестицій на окремі види, а й етапи її формування. Важливо аби усі етапи інвестиційної політики були синхронізованими зі стратегією економічного розвитку підприємства, тобто враховували ключові завдання й цілі. Розміщуючи інвестиції важливо враховувати розмір дохідності майбутнього вкладення, ступінь ризиковості фінансової операції та інші аспекти. Залучаючи інвестиційні ресурси слід звернути увагу на розмір премії інвестора, умови інвестування, термін окупності та інші умови.

3. Проведене дослідження довело, що інвестиційна політика підприємства спрямована на створення організаційно-економічних умов для ефективного залучення й використання інвестиційних ресурсів господарюючих суб'єктів. Найбільший обсяг інвестицій на зовнішніх ринках було залучено в економіку України у 2015 р. близько 3 млрд. дол. США. Впродовж 2016-2021 рр. обсяг надходжень від зовнішніх інвестицій варіював від 1,5 до 2,5 млрд дол. США на рік. На початок 2022 р. відбулося стрімке падіння зовнішніх інвестиційних надходжень. Нині підприємства України функціонують в складних умовах військового часу, коли гарантій для інвесторів майже не існує.

4. Доведено, що найбільш важливим для підприємств є капітальні інвестиції, оскільки вони використовуються для придбання або для виготовлення

різного роду матеріальних активів. Впродовж 2019-2021 рр. головним джерелом інвестиційних ресурсів залишалися власні кошти підприємств та організацій. Їх питома вага у структурі джерел становила від 71 % у 2019 р. до 67 %¹. Встановлено, що інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати рух капіталу між країнами та шукати шляхи вирішення економічних проблем. Доведено, що завдання інвестиційної політики полягають у сприянні перерозподілу капіталу між країнами на законних підставах; скороченні неурегульованих фінансових потоків; нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності; сприяння максимально-ефективному використанню інвестиційних ресурсів тощо.

5. Кореляційно-регресійний аналіз довів, що між таким показником як обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на душу населення в розрізі 24 регіонів України та м. Києва і таким фактором як рівень безробіття працездатного населення існує середній ступінь залежності, а між такими чинниками як рівень наявного доходу населення, обсяги капітальних витрат підприємств й доходів місцевих бюджетів – високий. Тому, можемо стверджувати, що ці фактори повинні враховуватися при розробці регіональної інвестиційної політики.

6. Встановлено, що інвестиційна політика покликана врегульовувати й контролювати інвестиційні процеси та шукати оптимальні шляхи розв'язання інвестиційних проблем. Доведено, що якщо наразі актуальним є питання збереження інвестиційного потенціалу країни на наявному рівні, то після перемоги варто подбати про інструменти залучення значних обсягів інвестицій в Україну, оскільки загострюється питання відбудови житла для громадян, відтворення енергетичного комплексу, розвитку військово-промислового комплексу тощо. Запропоновано систему заходів з розробки та реалізації інвестиційної політики, яка передбачає виявлення системи її цілей і завдань, а також їх синхронізоване виконання із завданнями, передбаченими планом набуття членства у ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахметов Р.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу. 2021. URL : [ekonomika/ekonomika_pidpriyemstv_agropromislovogo_kompleksu](#)
2. Галько Л. Р. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління. *Економіка та суспільство*. 2021. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-63>
3. Голубєв Д. І. Етапи розробки інвестиційної політики підприємства. *Економічна наука*. 2019. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/10_2019/23
4. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. URL : <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.09.2022)
5. Ємельянова Л. Рівень розвитку фондового ринку та інвестиційна привабливість України. ПУ "Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій", *Економічний науково-практичний журнал "Причорноморські економічні студії"*. Том 2. Випуск 50. 2020. С. 220.
6. Журко Т. Принципи та пріоритети інвестиційної політики підприємства Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Вінниця : ВНТУ. 2019. 368 с.
7. Загальна інформація щодо обігу цінних паперів на організованому ринку. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/2018/11/22/byuleteny-shtodo-stanu-rinku-tsnnih-paperv-zhovteny-2018/> (дата звернення: 02.09.2022)
8. Затоначька Т. Ге. Світовий досвід формування державної інвестиційної політики та механізмів її реалізації. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. Серія: Економіка. 2021. №161. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/svitoviy-dosvid-formuvannya-derzhavnoyi-investitsiynoyi-politiki-ta-mehanizmv-yiyi-realizatsiyi> (дата звернення: 13.11.2022).

9. Зоценко О. Вплив глобалізаційних процесів на Український ринок акцій. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2020. Вип. 6. С. 52-55.

10. Кліменко О. М. Внутрішні інвестиції як стратегічний напрям економічної політики України. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8748> (дата звернення: 17.10.2022).

11. Конституція України від 01.01.2020 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 08.09.2022)

12. Манцуров Д. І. Статистичне моделювання інноваційно-інвестиційної політики як складової антикризової стратегії держави. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. Вип. 3(2). С. 98-103. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2020_3\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2020_3(2)_17)

13. Машкіна Л. О. Державна правова політика щодо іноземних інвестицій у вітчизняний банківський сектор. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"*. Серія : Економічна теорія та право. 2019. № 3. С. 142-150. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2019_3_17

14. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2022/>. (дата звернення: 10.08.2022)

15. Національний банк України. Офіційний сайт. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_trippling_pr_2022-03-31.pdf?v=4 (дата звернення: 11.10.2022)

16. Новикова М. В. Впровадження регіональної політики інноваційно-інвестиційного розвитку територіальних авіавиробничих комплексів в системі соціально-економічного розвитку регіонів України. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2020. № 3. С. 36–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2020_3_5

17. Офіційний сайт ГО «Українська асоціація зовнішньої політики». URL: <https://ufpa.org.ua/> (дата звернення 28.03.2022)

18. Офіційний сайт Єврокомісії. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/migration-asylum/migrant-integration/methodology> (дата звернення 18.06.2022)
19. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/21755.html> (дата звернення: 27.04.2022)
20. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=US>. (дата звернення: 11.07.2022)
21. Павлюк А. П., Покришка Д. С. Пріоритети інвестиційної політики в контексті модернізації економіки України : аналіт. доп. К. : НІСД, 2013. 80 с.
22. Про акціонерні товариства. Закон України N 50-51, ст. 384 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>
23. Про інвестиції. Наукова публікація. URL : [google.com/search?q=зовнішні+іноземні+інвестиції+це&oq=зовнішні+інвестиції&aqs=chrome..69i57j0i15i22i30j0i67.8185j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8](https://www.google.com/search?q=зовнішні+іноземні+інвестиції+це&oq=зовнішні+інвестиції&aqs=chrome..69i57j0i15i22i30j0i67.8185j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8)
24. Про інвестиційну діяльність. Закон України № 1560-ХІІ, від 10.10.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 12.09.2022)
25. Розвиток фінансового ринку в умовах глобалізації. URL: http://gufer.net/finance_market/20_tendencyi_rozvitku_fnansovogo_rinku_ukrayini_v_umovah_globalzacyi.html
26. СвітІнвест. Офіційний сайт. URL.: <https://svitinvest.com.ua/torgivlya-na-birzhi/spot-rinok-akci%D1%97/> (дата звернення: 11.10.2022)
27. Сокровольська Н. Я. Бюджетна політика як інструмент інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2018. Вип. 23.12. С. 318-324. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2018_23
28. Стоцький В. Розвиток інвестиційної політики під впливом євроінтеграційних процесів. *Збірник праць учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти*

регіонального розвитку» (3 листопада 2022 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2022. С. 239-242.

29. Стоцький В. Стан і тенденції формування інвестиційної політики підприємств в Україні. *Студентська науково-практична конференція «Студентські наукові читання – 2022» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт*. Житомир : Поліський національний університет, 2022. С. 62-66.

30. Стоцький В., Коханчук Ю. Роль ринку акціонерного капіталу у формуванні інвестиційної політики підприємств». *Матеріали VI науково-практичної студентської конференції «Фінансове забезпечення економіки»* (20 червня 2022 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2022. С. 69-73

31. Сядриста І. І. Ознаки поняття "акціонерна відповідальність". *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 5. С. 71-74.
URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2020_5_15

32. Торгово-промислова палата України. Офіційний сайт. URL: ccci.org.ua/press-center/uccci-news/memorandum-pro-partnerstvo-ta-spivpratsiu-mizh-tpu-ukrayini-ta-uazp (дата звернення 02.10.2022)

33. Хто і як інвестує в Україну. Разумков центр. URL : <https://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v-ukrainu> (дата звернення: 22.09.2022)

34. Цанько О. Принципи сталого розвитку і проблеми формування державної інвестиційної політики. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 4 (53). Ч. 2. С. 189-196. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/22.pdf

35. Череп А. В., Чеховська В. С. Формування інвестиційної політики в умовах глобалізаційних викликів. Економічний простір, вип. 150. 2019. с. 30-35.
URL : <https://doi.org/10.32782/2224-6282/150-5>.

36. Чорна М.В., Глухова С.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: Монографія. Харків: ФО-П Шейніна О.В., 2020. 210 с.

37. Чорна М.В., Глухова С.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: Монографія. Харків: ФО-П Шейніна О.В., 2020. 210 с.
38. Шимко О. І. Перспективи розвитку фінансового ринку. 2022. URL.: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90055/1/Shimko_ac_rob
39. Ukraine Refuge Situation. The Operational Data Portal of UNHCR. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 27.04.2022)
40. Arefieva O., Piletska S., Arefiev S. The innovative activity of enterprises as a prerequisite for sustainable economic development / Baltic Journal of Economic Studies, Volume 4 Number 1. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2018, p. 1-8.